

استراتژی پرهیز از

بحران بیکاری

در دهه (۸۷-۱۳۷۷)

پنجمین و آخرین قسمت

تهیه کننده: سید حسن هفده تن

محدودیت‌های بی‌شمار ژئواکونومیک به مدد کسب توانمندی‌های علمی و استفاده از دانش پژوهش در عملیات به قله‌های شگفتی آفرین بهره‌وری در راستای بهره‌گیری از منابع محدود در دسترس نائل آمده‌اند. به همان میزان که چرخه حیات بشر روز به روز دچار محدودیت‌های جدید آب و خاک و مواجه با خطرات زیست‌محیطی می‌گردد، ارزش و اهمیت بهره‌وری در زدودن ابرهای تیره از افق حیات آتی بشریت آشکارتر می‌گردد. اگرچه نرخ بهره‌وری کار در میهن اسلامی از ابتدای برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی افزایش یافته است، لیکن آهنگ رشد آن در مقایسه با کشورهایمانند کره با نرخ رشد بهره‌وری ۶ درصد، پاکستان با نرخ رشد بهره‌وری ۴ درصد و آلمان با نرخ رشد بهره‌وری ۱/۴ درصد از شتاب ناچیزی برخوردار بوده است. طبق ارزیابی‌های به‌عمل آمده، جمهوری اسلامی ایران در بین ۱۴ کشور عضو سازمان بهره‌وری آسیا (APO) و برخی از کشورهای دیگر تنها کشوری است

۵- پیش‌بینی امتیازاتی در ارتباط با تک فرزندان خانواده‌ها برای ورود به دانشگاه. ۶- اولویت دادن به اشتغال تک فرزندان خانواده‌ها در صورت عدم ورود به دانشگاه. **افزایش بهره‌وری:** بهره‌وری ابزاری است علمی در دست مدیران متفکر تا به کمک آن روابط مثلث: انسان، ماشین و مواد را به گونه‌ای طراحی و تنظیم نمایند تا با حداقل هزینه‌های ممکن از منابع موجود حداکثر بهره‌برداری به عمل آید. در هر سیستمی بهره‌وری دارای دو مؤلفه است. مؤلفه اول عبارت از راندمان یا کارایی که بیانگر ستاده بیشتر در مقابل داده کمتر و مؤلفه دوم بهره‌وری اثربخشی است که دال بر انتخاب بهترین شیوه و فعالیت ممکن از بین شیوه‌ها و فعالیت‌های موجود برای نیل به هدف نهایی که همان حداکثر نمودن سود و به حداقل رساندن هزینه‌هاست. به بیان شفاف کارایی معرف خوب کار کردن و اثربخشی دلالت بر کار خوب کردن است. امروزه برخی از کشورهای توسعه‌یافته علی‌رغم

پیش‌بینی و تصویب پاره‌ای قوانین در برنامه‌ریزی جمعیتی کشور برای نیل به مطلوب‌ترین نرخ رشد جمعیت (۱٪ درصد) تا پایان سال ۹۲:

۱- لغو تمامی قوانین و مقررات و امتیازهای مادی و اقتصادی و اجتماعی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم مشوق خانوارهای پرجمعیت است.

۲- برنامه‌ریزی کلان و جامع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با تخصیص و تصویب بودجه مورد نیاز به منظور پیشگیری در امر باروری به‌طور رایگان.

۳- همکاری تنگاتنگ سازمان صدا و سیما و مطبوعات و رسانه‌های گروهی با وزارت بهداشت در راستای رشد و ارتقاء فرهنگ کاهش باروری و ترغیب مردم به‌ویژه زوجهای جوان به کاستن از نرخ باروری.

۴- ارائه آمارهای دقیق سالانه از طریق سازمان ثبت احوال به کمک نرم‌افزار به وزارتخانه‌های متولی اشتغال کشور و تلاش برای کاستن از مغایرت‌های آماری.

که دارای متوسط نرخ رشد شاخص بهره‌وری به قیمت ثابت منفی و حدوداً منهای یک درصد (۱- درصد) بوده است. رقم مذکور گواه بر عدم مطلوبیت فرهنگ بهره‌وری کشور طی دهه گذشته می‌باشد که پاره از ارقام و آمار منتشر شده از منابع رسمی کشور وضعیت ناهنجار بهره‌وری را به شرح نمونه‌های زیر به تصویر کشیده است که جداً نگران‌کننده و درخور تعمق است:

- ۱- ساعات مفید کاری در مؤسسات و محیط کار کمتر از ۲ ساعت در روز است.
- ۲- ضایعات نان مصرفی تقریباً معادل حجم وادرات گندم به کشور است.
- ۳- بیش از ۳۰ درصد از میوه و تره‌بار تولید شده در کشور از زمان برداشت تا عرضه به مشتری تلف می‌شود.
- ۴- ۳۵ درصد از اوقات مفید روزانه در صف و ترافیک ضایع می‌شود.
- ۵- سازمان تأمین اجتماعی سالانه بیش از ۵۰۰ میلیون تومان بابت جبران خسارات ناشی از حوادث کار به صدمه‌دیده‌ها تاوان پرداخت می‌کند.
- ۶- سالانه معادل غذای مصرفی ۱۵ میلیون نفر، مواد غذایی از کانالهای اسراف و تبذیر تلف می‌شود.
- ۷- بیش از ۵۰ درصد آبهای قابل شرب

اگرچه نرخ بهره‌وری کار در مبین اسلامی از ابتدای برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی افزایش یافته است، لیکن آهنگ رشد آن در مقایسه با کشورهایمانند کره با نرخ رشد بهره‌وری ۶ درصد، پاکستان با نرخ رشد بهره‌وری ۲ درصد و آلمان با نرخ رشد بهره‌وری ۱/۲ درصد از شتاب ناچیزی برخوردار بوده است.

و آشامیدنی کشور به مصرف کارها و امور غیر قابل شرب می‌رسد.

۸- میزان برداشت محصول در استانهای حاصلخیز کشور در واحد سطح حدوداً یک چهارم کشور ژاپن است. به‌عنوان مثال زمینهای زیر کشت چغندر قند در استان خراسان کمی بیش از مساحت زمینهای زیر کشت چغندر در ژاپن است، با این حال میزان چغندر تولید شده در ژاپن ۱/۵ برابر و قند به دست آمده از آن ۳ برابر تولید خراسان است.

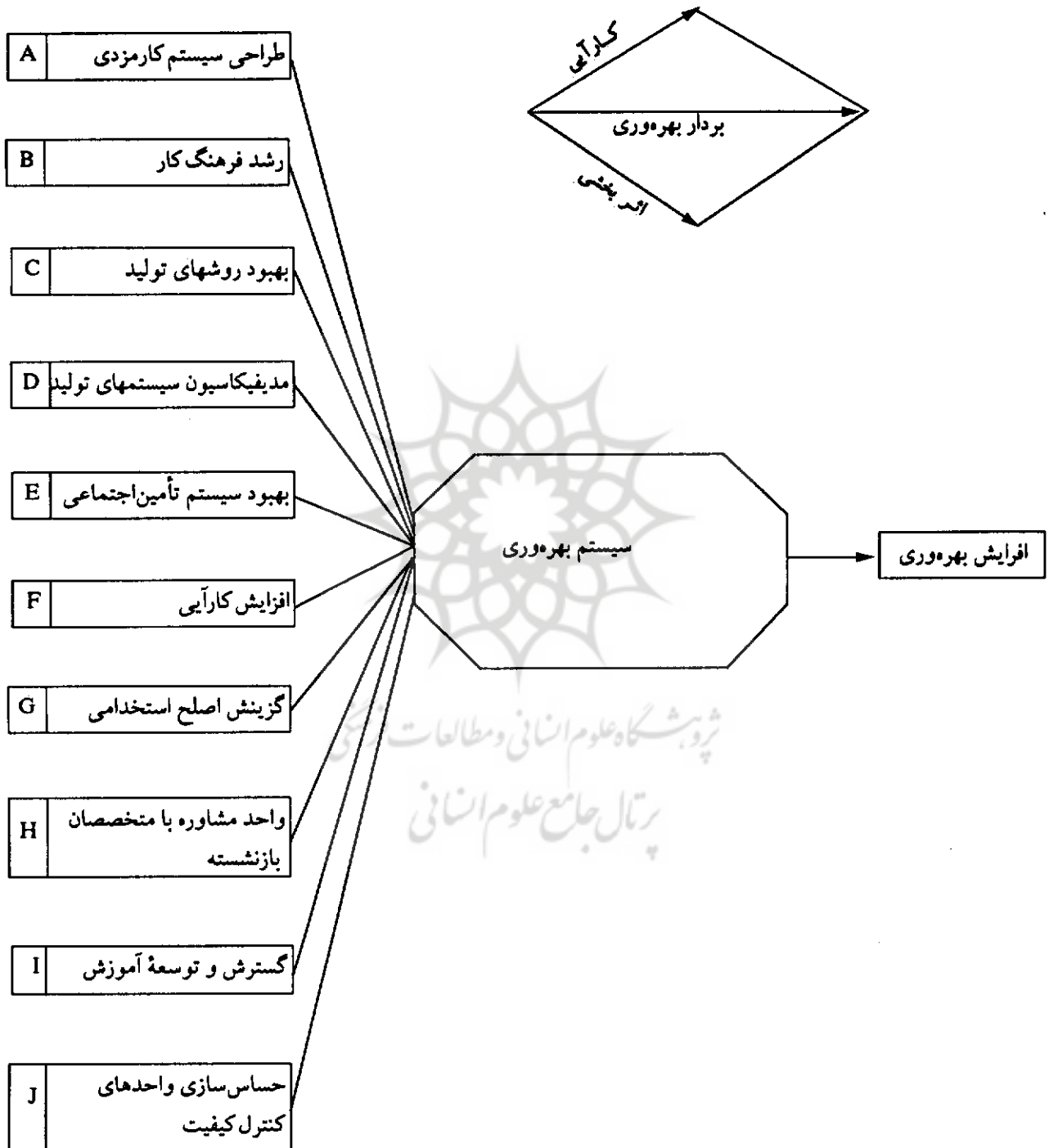
بنابراین بهره‌وری ابزار کارسازی است در دست مدیران برنامه‌ریز و اجرایی کشور تا با مدد گرفتن از پدیده‌های نوین مدیریتی بتوانند حرکتها، روشها و مدل‌های نازا را از سیستمهای اقتصادی - اجتماعی کشور حذف نمایند و باگزینش و تعبیه حرکتها و فعالیتهای اصلح، سیستمهای مذکور را به بالتدگی برسانند. بدون تردید اگر مسئله بهره‌وری در مرکز برنامه‌ریزیهای محوری و کلیدی مدیران مؤسسات صنعتی و اقتصادی کشور قرار گیرد و در راستای افزایش آن تلاشهای علمی و تحقیقی و آموزشی به‌عمل آید، حاصل و نتیجه آن رشد چشمگیر و قابل ملاحظه افزایش تولیدات، بهبود کیفیت تولیدی محصولات داخلی و نهایتاً رشد شگفتی‌آفرین نرخ تولید ناخالص داخلی کشور خواهد بود که مستقیماً رشد اشتغال کشور را ارتقاء خواهد داد. از آنجایی که افزایش بهره‌وری، پتانسیلهای اشتغالزایی کشور را افزایش می‌دهد، می‌توان گفت، اشتغالزایی تابع متغیر بهره‌وری است و برای باز نمودن گره‌های کور اشتغالزایی ضرورت استفاده از ابزارهای بهره‌وری اجتناب‌ناپذیر است. به بیان صریح افزایش بهره‌وری همان ایجاد اشتغال است. زیرا وقتی که یک مؤسسه صنعتی با استفاده از دانش بهره‌وری

اگر مسئله بهره‌وری در مرکز برنامه‌ریزیهای محوری و کلیدی مدیران مؤسسات صنعتی و اقتصادی کشور قرار گیرد و در راستای افزایش آن تلاشهای علمی و تحقیقی و آموزشی به‌عمل آید، حاصل و نتیجه آن رشد چشمگیر و قابل ملاحظه افزایش تولیدات، بهبود کیفیت تولیدی محصولات داخلی و نهایتاً رشد شگفتی‌آفرین نرخ تولید ناخالص داخلی کشور خواهد بود که مستقیماً رشد اشتغال کشور را ارتقاء خواهد داد.

هزینه‌های مؤسسه را به حداقل کاهش داده و سودآوری را به حداکثر می‌رساند، در ضمیر کارفرمایان انگیزه‌های قوی برای گسترش آن واحد بروز و رشد می‌کند که نهایتاً به طراحی و اجرای فازهای ثانوی طرحهای توسعه می‌انجامد و ظرف مدت کوتاهی فرصتهای شغلی فراوانی ایجاد می‌کند. بدون تردید دولت برای اجرای موفقیت‌آمیز استراتژی پرهیز از بحران بیکاری کشور در طول دوره (۸۷ - ۷۷) و در راستای افزایش تولید ناخالص داخلی از میزان فعلی ۵/۱ به شاخص مورد انتظار ۷/۸ درصد و ایجاد متوسط ۵۶۰ هزار فرصت شغلی در سال راهی جز توسل و بهره‌جویی از ابزارهای گوناگون دانش بهره‌وری در عرصه‌های علم و صنعت و کشاورزی ندارد:

روشهای افزایش بهره‌وری

همان‌طور که در جدول شماره (۲۰) مشاهده می‌گردد افزایش بهره‌وری منوط و مشروط به اجرای پاره‌ای از سیاستهای زیر است:

فلو دیاگرام شماره (۲۰): بهینه کردن سیستم بهره‌وری

۱- طراحی سیستم کارمزدی: در کارخانجات صنعتی و مؤسسات تولیدی می‌بایست ساختار حقوق و دستمزد فعلی را که بر مبنای سیستم وقت مزدی طراحی گردیده است حذف نمود و سیستم کارمزدی را جانشین آن کرد.

امروزه جهان صنعتی، سیستم کارمزدی را به رسمیت می‌شناسد و مزد صرفاً در مقابل کار پرداخت می‌گردد. بر اساس آمارهای موجود؛ سیستم کارمزدی در افزایش و اصلاح دستمزد حقوق کارگران و ارتقاء فرهنگ کار اثربخش و مفید بوده است. در سال ۹۶ هر کارگر آلمانی با دریافت ۳۲ دلار به طور متوسط در ساعت بیشترین دستمزد را در دنیا دریافت کرده است. هر کارگر ژاپنی با دریافت ۲۴ دلار دستمزد ساعتی و هر کارگر فرانسوی با ۱۹/۵ دلار در ساعت و هر کارگر آمریکایی با دریافت ۱۶ دلار در ساعت به ترتیب در رده‌های دوم، سوم و چهارم دستمزد در جهان قرار دارند. بر اساس آمار؛ دستمزد یک کارگر آلمانی معادل ۲ کارگر آمریکایی، ۵ کارگر تایوانی و ۱۲۸ کارگر چینی است. هر کارگر چینی به طور متوسط ۲۵ سنت در ساعت دریافت می‌کند و دقیقاً به همین دلیل است که شرکت‌های غربی برای دستیابی به

پانیروی کار ارزان و کسب ارزش افزوده بیشتر در ارتباط با سرمایه‌گذاری به سوی کشور چین سرازیر شده‌اند. شایان ذکر است که دستمزد بالا در یک کشور الزاماً به مفهوم بهره‌مندی از رفاه کامل و زندگی بهتر در این کشورها نیست و میزان رفاه نسبی با توجه به سبد هزینه‌های خانواده قابل محاسبه و برآورد خواهد بود. در بین کشورهای نیمه‌صنعتی کارگران چینی،

تایلندی، هندی و اندونزیایی ارزان‌ترین کارگران جهان بوده و به ازای هر ساعت کار به طور متوسط ۰/۵ دلار دریافت می‌کنند.

۲- رشد فرهنگ کار، بهبود روشهای تولید، مدیفیکاسیون سیستمهای تولید، حذف سیستمهای کم‌زا و حساس‌سازی واحدهای کنترل کیفیت در مؤسسات صنعتی و اقتصادی فقط و فقط با انتخاب سنجیده مدیران تحصیلکرده و با تدبیر، مجرب و هوشمند، دلسوز و توانمند و همه‌سوی و با بیش متعالی و دارای سعه صدر امکان‌پذیر بوده و به دلیل اهمیت مسئله، نظارت دائمی بر عملکرد مدیران از طریق سازمانهای ذیصلاح مسؤول توصیه می‌گردد.

۳- بهبود و گسترش سیستم تأمین اجتماعی در ارکان زندگی توده مردم به ویژه کارگران و کارمندان و اقشار کم‌درآمد جامعه در افزایش کارآیی آنها اثربخش و مفید خواهد بود.

۴- افزایش کارآیی: تنظیم و اعمال سیاستهای تشویقی و تنبیهی به طور توأمان در محیطهای کار به ویژه در مؤسسات تولیدی و اقتصادی در میزان افزایش کارآیی افراد و تحرک و ابداع آفرینی نیروهای بالنده و اصلاح نیروهای کم کار نقشی چاره‌ساز و مثبت دارد. تنش‌زدایی و حذف فعالیت‌های سیاسی از محیط تولید و گسترش فضای امنیت شغلی و بهبود و ارتقاء وضعیت معیشتی کارگران، زیباسازی محیط کار و ایجاد فضای سبز در تعادل و تمرکز و آرامش روحی و فکری کارکنان اثربخشی شگفت‌انگیزی دارد و نهایتاً موجب افزایش بهره‌وری و کارآیی بیشتر کارکنان می‌گردد.

۵- احداث دفاتر مشاوره و رایزنی با متخصصان بازنشسته: بهره‌گیری فکری از

تنظیم و اعمال سیاستهای تشویقی و تنبیهی به طور توأمان در محیطهای کار به ویژه در مؤسسات تولیدی و اقتصادی در میزان افزایش کارآیی افراد و تحرک و ابداع آفرینی نیروهای بالنده و اصلاح نیروهای کم کار نقشی چاره‌ساز و مثبت دارد.

کوله‌بار سنگین تجربیات علمی و عملی متخصصان و استادکاران و کارشناسان بازنشسته علاوه بر بها دادن به جایگاه معنوی و ارزشهای علمی و عملی این گنجینه‌های خاموش و متواضع؛ در اصلاح فعالیتها و روشهای جاری تأثیرگذار و افزایش بهره‌وری بیشتر را به دنبال خواهد داشت.

۶- اختصاص درصدی از سهام واحدها و مؤسسات تولیدی به پرسنل بخشهای تولیدی در قالب مصوبه‌های قانونی و با تدوین ضوابط دقیق علاوه بر انگیزش پرسنل واحدهای ستادی و خدماتی به روی‌آوری به بخشهای تولیدی در رشد و ارتقاء بهره‌وری بی‌تأثیر نخواهد بود.

۷- اصلاح سیستم جمع‌آوری، اطلاع رسانی و پردازش آمار به صورت متمرکز و آسیب‌ناپذیر، مجاری تحقیقاتی را برای

بهبود بهره‌وری سیستمها هموار می‌سازد.
 ۸- تلاش و اهتمام جدی بر اتمام پروژه‌های نیمه‌تمام و یا در دست احداث در چارچوب جداول زمان‌بندی علمی و با استفاده از متد CPM (Critical path method) تولید را در زمان مقرر، بارور خواهد نمود که عدم تأخیر فاز زمانی در اتمام پروژه‌ها خود نوعی بهره‌وری محسوب می‌گردد.

۹- افزایش سهم اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی در راستای تربیت نیروی فنی جوان مورد نیاز کارخانجات در کاهش هزینه‌های تولید و افزایش سیستم بهره‌وری مؤسسات صنعتی و تولیدی نقشی کلیدی و محوری دارد.

۱۰- حذف فعالیت‌های موازی در تشکیلات و مؤسسات دولتی.

۱۱- تأکید بر به‌کارگیری تکنولوژی‌هایی با اشتغالزایی بیشتر در صنایع کوچک.

۱۲- تدوین و اعمال آیین‌نامه‌های اجباری به‌منظور استفاده بهینه از منابع انرژی (آب، برق، گاز، نفت و گازوئیل) و جلوگیری از اتلاف آنها به‌ویژه در کانال‌های غیر تولیدی.

۱۳- تلاش‌های هنری از طریق رسانه‌های جمعی و صدا و سیما در راستای رشد و بالندگی فرهنگ کار و تولید و عزت‌بخشی به واژه‌های مقدس و ارزشمند کار و کارگر با شیوه‌های کارشناسی و از مجاری هنری به‌ویژه فیلم برای به تصویر کشیدن ارزش‌های یاد شده به‌منظور ایجاد انگیزه‌های قوی در نسل جوان در روی آوردی آنها به حرفه‌های یدی و فنی.

۱۴- التزام و تعهد وزارتخانه‌های صنعتی به طراحی و اجرای پروژه‌های اشتغالزای در مناطق و استانهای فقیر و پرجمعیت.

۱۵- جلوگیری از اسراف و تبذیر و هرگونه ریخت و پاش غیر ضروری در نهادها و ارگانهای وابسته به جمهوری اسلامی.

۱۶- گسترش و تعمیم واحدهای کنترل کیفیت در کلیه واحدها و مؤسسات تولیدی - صنعتی و بهره‌گیری از ابزارهای پیشرفته و مناسب و کارشناسان مجرب در سامان بخشیدن به کیفیت محصولات به‌ویژه در عرصه رقابتهای صادراتی.

۵ - توسعه صنایع کوچک:

احداث و گسترش واحدهای تولیدی

کوچک به‌عنوان یکی از محوریت‌ترین شیوه‌ها در پیکار با بیکاری و کاهش نرخ فزاینده آن فراروی بسیاری از کشورهای جهان قرار گرفته و شایسته است توسعه جدی این قبیل واحدها در راستای اجرای استراتژی پرهیز از بحران اشتغال کشور به‌صورت خصوصی یا تعاونیهایی با ظرفیت ۷ الی ۲۰ نفر در کانون برنامه‌ریزیهای کلان متولیان اشتغال کشور قرار گیرد. عمده‌ترین دلایل برای توجیه فنی - اقتصادی این قبیل واحدها به شرح زیر است:
 ۱- با توجه به جدول شماره (۲۱) حجم سرمایه‌گذاری ریالی به‌ازای اشتغال هر نفر در صنایع کوچک تقریباً معادل (یک سوم) حجم سرمایه‌گذاری ریالی در صنایع متوسط غیراستراتژیک می‌باشد.

۲- حجم سرمایه‌گذاری ارزی در صورت نیاز به‌ازای اشتغال هر نفر در صنایع کوچک تقریباً معادل $\frac{1}{3}$ حجم ارزی صنایع متوسط غیراستراتژیک می‌باشد.

۳- مدت زمان اجرای پروژه از احداث تا آغاز بهره‌برداری در صنایع کوچک به‌طور تقریبی معادل $\frac{1}{3}$ الی $\frac{1}{4}$ زمان اجرای پروژه‌های مربوط به صنایع متوسط و غیراستراتژیک است.

(هزینه‌ها به هزار)						
پارامترهای اشتغالزایی	سرمایه‌گذاری ریالی به‌ازای اشتغال هر نفر (ریال)	سرمایه‌گذاری ارزی به‌ازای اشتغال هر نفر (\$)	مدت زمان لازم برای اجرای پروژه (سال)	مدت زمان لازم برای بازگشت سرمایه (سال)	هزینه‌های آموزشی فنی به‌ازای هر نفر (ریال)	راندمان واحد Efficiency
صنایع متوسط (غیر استراتژیک)	۸۰۰۰۰	۹	۳-۶	۵-۱۰	۵۰۰۰	٪(۷۰-۸۰) ظرفیت تولید
صنایع کوچک	۳۰۰۰۰	۳	۲-۳	۳-۵	۱۰۰۰	٪(۹۰-۹۵) ظرفیت تولید
صنایع خوداشتغالی	۱۰۰۰۰	-	۳-۶ ماه	۲ سال	-	٪۱۰۰

جدول شماره (۲۱) مقایسه فنی - اقتصادی واحدهای صنعتی

۴- هزینه‌های آموزشی فنی و سایر هزینه‌های بالاسری به‌ازای هر نفر در صنایع کوچک معادل $(\frac{1}{8})$ یک پنجم هزینه‌های مشابه در صنایع متوسط است.

۵- کارآیی و راندمان واحدهای کوچک تولیدی به مراتب بیش از واحدهای متوسط است.

۶- احداث واحدهای کوچک تولیدی از نوع تعاونی به دلیل احساس مالکیت کلیه کارکنان، ضریب حساسیت پرسنل را در رابطه با سودآوری کارخانه، بهره‌وری و نگهداری ماشین‌آلات به طرز شگفت‌انگیزی افزایش می‌دهد.

۷- مشکلات کارگری و حوادث ناشی از کار طبق آمارهای رسمی منتشره در واحدهای کوچک تولیدی خیلی ناچیز و گرفتاری دولت در این ارتباط و در مقایسه با واحدهای بزرگ به مراتب کمتر است.

۸- احداث واحدهای کوچک تولیدی و

سرمایه در واحدهای کوچک تولیدی تقریباً $\frac{1}{3}$ زمان مشابه در واحدهای غیر استراتژیک متوسط و بزرگ است.

۱۲- امروزه تجربه موفق کشور هندوستان در احداث و گسترش فزاینده واحدهای تولیدی کوچک صنعتی، کشاورزی و صنایع تبدیلی در راستای مقابله با بحران بیکاری به‌عنوان الگویی تحسین‌برانگیز فراروی همه کشورهای جهان برای مقابله با بیکاری قرار گرفته است.

توسعه و گسترش آنها در شهرهای کوچک و مناطق محروم، سد محکم و قابل اطمینانی در کاهش روند مهاجرت‌های درون مرزی به‌شمار می‌رود.

۹- تجربه دفاع مقدس ۸ ساله ثابت نمود که به‌علت پراکندگی و فراوانی واحدهای کوچک تولیدی، آسیب‌پذیری این قبیل واحدها در مقابل حملات و بمباران دشمن به مراتب کمتر از واحدهای بزرگ بوده و بازسازی آنها نیز در صورت صدمه دیدن به مراتب آسانتر از واحدهای بزرگ می‌باشد.

۱۰- ظرفیتهای اشتغالزایی واحدهای کوچک به‌علت کاهش سیستمهای اتوماسیون و افزایش کارآیی در مقایسه با واحدهای متوسط و بزرگ به مراتب بیشتر است. گواه این مدعا گزارش کمیسیون کار اتحادیه اروپاست که حاکی از آن است که از سال ۱۹۸۸ تا ۱۹۹۵ میلادی شرکتهای کوچکی که کمتر از ۱۰۰ نفر پرسنل داشته‌اند در مجموع سالانه ۲۵۹ هزار فرصت جدید شغلی ایجاد کرده‌اند و حال آنکه شرکتهایی که دارای بیش از ۱۰۰ نفر پرسنل بوده‌اند، سالانه ۲۲۲ هزار فرصت شغلی را از دست داده‌اند.

۱۱- مدت زمان لازم برای بازگشت

۴- توسعه شبکه خوداشتغالی:

توسعه و گسترش شبکه خوداشتغالی اهرم قابل اطمینانی است در راستای یاری‌رسانی به متولیان اشتغال کشور در کاهش آهنگ رشد بیکاری. امروزه کشور چین با بیشتر از یک میلیارد و ۲۲۰ میلیون نفر جمعیت به مدد طراحی و ایجاد پتانسیلها و فضاهای نوینی برای حرفه‌های خوداشتغالی و خدمات، بار سنگین و کمرشکن گذران زندگی ۸۰۰ میلیون نفر را از دوش دولت کم نموده و به کمک این خیل عظیم در قالب یک تشکیلات معظم سازمان‌یافته فراملی حجم قابل توجهی از بازار تجارت و اقتصاد جهان به‌ویژه

رشد فرهنگ کار، بهبود روشهای تولید، مدیفیکاسیون سیستمهای تولید، حذف سیستمهای کم‌زا و حساس‌سازی واحدهای کنترل کیفیت در مؤسسات صنعتی و اقتصادی فقط و فقط با انتخاب سنجیده مدیران تحصیلکرده و باتدبیر، مجرب و هوشمند، دلسوز و تسوانمند و همه‌سوتگر و با بینش متعالی و دارای سعه صدر امکان‌پذیر بوده و به دلیل اهمیت مسئله، نظارت دائمی بر عملکرد مدیران از طریق سازمانهای دی‌صلاح مسؤول توصیه می‌گردد.

کشورهای اروپایی را با صدور کالاهای اجناس ارزان قیمت ساخته شده در شبکه فراگیر خوداشتغالی کشور تسخیر نموده و به خود اختصاص داده است. با توجه به نمودار شماره (۱۱) به منظور اجرای استراتژی پرهیز از بحران اشتغال کشور طی دوره (۸۷ - ۷۷) که بخش خدمات و خوداشتغالی عهده‌دار آفرینش ۱۴۵۶۰۰ هزار فرصت شغلی به‌طور میانگین سالیانه است توسعه، تقویت و پایداری شبکه‌های خوداشتغالی و خدمات مستلزم بها دادن به نکات حائز اهمیت ذیل است:

الف) افزایش سهم اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی: از آنجایی که سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزش علمی و عملی نیروهای جوان و جویای کار اقصی نقاط کشور نقش بسیار اثربخش و انکارناپذیری دارد، افزایش سهم اعتبارات این سازمان ارزشمند که خدمتگذار واقعی

اقتدار متوسط و فقیر و انقلابی جامعه است از اهم مواردی است که شایسته است مورد عنایت بلندپایگان برنامه‌ریزی اقتصاد کشور قرار گیرد. در واقع می‌توان گفت که نظام آموزش فنی و حرفه‌ای کلید راهیابی به فضای خوداشتغالی مورد انتظار است، زیرا شخص جویای کار تنها با عبور از کانال آموزش فنی و حرفه‌ای کشور است که اعتماد به نفس کافی را برای احراز شایستگی عملی و قانونی در انجام حرفه مورد علاقه پیدا می‌کند. آموزش بیش از یک میلیون نفر در عرصه‌ای متجاوز از ۱۵۰ رشته فنی و حرفه‌ای در دورافتاده‌ترین نقاط کشور در طول برنامه دوم توسعه و به‌طور رایگان مؤید توانمندی و شایستگی سازمان برای تولید آموزش فنی و حرفه‌ای کشور از یک طرف و تلاش و همت مسزولین آگاه کشور در تقویت و حمایت و جلوگیری از آسیب‌پذیری کیفیت آموزشی آن از طرف دیگر می‌باشد.

ب) گسترش شبکه تورسیم فرهنگی و

اگر و تورسیم: امروزه صنعت تورسیم به دلیل درآمدزایی قابل توجه و توسعه فضای خوداشتغالی و آفرینش فرصت‌های جدید شغلی و تأثیرات عمیق در زیباسازی و خلاقیت‌های معماری و هنری و ارتقاء تحسین برانگیز سطح بهداشت عمومی کشورها و هزینه‌های ناچیز تعمیرات و نگهداری این صنعت در مقایسه با صنایع دیگر و معرفی و شناساندن کشورها جایگاه ممتازی را در عرصه اقتصادی جهان به خود اختصاص داده است. بر اساس داده‌های سازمان جهانی تورسیم، تعداد گردشگران جهان در سال ۱۹۹۶ با رشدی معادل ۴/۶ درصد به ۵۹۵ میلیون نفر بالغ گردید. درآمد حاصل از این گردشگری طی سال یاد شده با رشدی معادل ۷/۶ درصد، معادل ۴۲۳ میلیارد دلار برآورد گردیده است.

جدول شماره (۲۲) آخرین اطلاعات صنعت تورسیم جهانی را در ارتباط با مهمترین مراکز توریستی سال ۱۹۹۶ ارائه می‌کند.

نام کشور	درآمد ارزی (میلیارد دلار)	میزان رشد (به درصد)	رتبه جهانی
آمریکا	۶۴/۳	۵	۱
اسپانیا	۲۸/۴	۱۲	۲
فرانسه	۲۸/۲	۲/۶	۳
ایتالیا	۲۷/۳	-	۴
انگلیس	۲۰/۴	۶/۷	۵
اطریش	۱۵	-	۶
آلمان	۱۳	-	۷
هنگ کنگ	۱۲/۲	-	۸
سوئیس	۹/۸	-	۹
جهان	۴۲۳	۷/۶	-

جدول شماره (۲۲) تازه‌ترین اطلاعات مربوط به تورسیم جهانی

بر اساس ارقام منتشره از منابع رسمی آمار ترکیه، این کشور در سال ۱۹۹۶ با پذیرش ۸/۷ میلیون گردشگر خارجی درآمدی معادل ۶ میلیارد دلار را نصیب خود نمود که معادل ۲۵ درصد درآمد صادراتی ترکیه در سال یاد شده می‌باشد. با دقت در میزان درآمد توریستی کشور ترکیه و سهم رقم مذکور در درآمد صادراتی این کشور، تجدید نظر در شیوه نگرش به مسئله

تغییر روند گردشگری از توریسم ساحلی به توریسم فرهنگی ضرورت و اولویتی محوری به‌شمار می‌رود.

۲- در راستای تطابق و شبیه‌سازی شیوه پوشش زنان گردشگر خارجی به حجاب اسلامی می‌توان مدل‌های گوناگون لباس‌های طوایف و اقوام کهن ایران به‌ویژه استان‌های لرستان و کردستان را در اندازه‌های مختلف و به‌طور انبوه و با رنگ‌های متنوع در مراکز

اگروتوریسم در مناطق کوهستانی کشور، صرفاً با اتخاذ سیاست هدایت، کنترل و نظارت کار احداث و توسعه این صنعت را به بخش خصوصی واگذار نماید.

ج) اعزام نیروی کار فنی و متخصص به خارج از کشور:

امروزه جمهوری اسلامی با پشت سر نهادن دوره‌ای سخت و طاقت‌فرسا در عرصه صنعت و تکنولوژی به برکت جدال‌های خستگی‌ناپذیر در حصارهای تحریم تکنولوژیک و اقتصادی و با اتکا به نبوغ و ابداع داخلی از بوته آزمایش‌های گوناگون ظفرمند بیرون آمده و توانسته است فن‌آوری بسیاری از صنایع استراتژیک و محوری را از انحصار غریبها خارج ساخته و ضریب رقابت‌پذیری کشور را در این زمینه به میزان قابل توجهی در عرصه مناقصه‌های بین‌المللی افزایش دهد. چنانچه عوامل بازدارنده اقتصادی طی دوره ده ساله آتی کشور را از رسیدن به رشد تولید ناخالص داخلی به میزان مورد انتظار (۷/۸) درصد بازداشته و در حد شاخص ۷ درصد متوقف سازد، تنها راهبرد چاره‌ساز برای پاسخگویی به کمبود ۶۰ هزار فرصت شغلی مورد نیاز باقیمانده که ناشی از کاهش ۰/۷ درصدی در رشد GDP مورد انتظار خواهد بود، تدارک و سازماندهی برای اعزام سالانه حداقل ۶۰ هزار نفر نیروی کار تحصیل‌کرده و متخصص به کشورهای در حال توسعه که جمهوری اسلامی مجری پاره‌ای از پروژه‌های استراتژیک در آنها می‌باشد و نیز نیروی کار فنی ساده به کشورهای آسیایی نظیر ژاپن و کره جنوبی و... می‌باشد. نقش نمایندگی‌های جمهوری

بر اساس ارقام منتشره از منابع رسمی آمار ترکیه، این کشور در سال ۱۹۹۶ با پذیرش ۸/۷ میلیون گردشگر خارجی درآمدی معادل ۶ میلیارد دلار را نصیب خود نمود که معادل ۲۵ درصد درآمد صادراتی ترکیه در سال یاد شده می‌باشد.

خوداشتغالی به‌دست خواهران طراح و هنرمند این مراکز تولید و آنها را به‌عنوان سوغات با قیمت‌های مناسب ارزی در مبادی ورودی کشور به زنان گردشگر فروخت تا در طول دوره اقامت صرفاً با این‌گونه لباسها در اماکن عمومی و گردشگری ظاهر شوند.

۳- پاسخ به کاستی‌های فراوان موجود در ارتباط با ارائه خدمات استاندارد مورد نیاز در صنعت گردشگری از یک‌طرف و وسعت و پهناوری جمهوری اسلامی از طرف دیگر با امکانات و توانمندی‌های موجود هماهنگی نداشته و بهره‌گیری از بخش خصوصی در راستای گسترش و توسعه صنعت گردشگری و اگروتوریسم داخلی به‌منظور تجدید بنای ساختار این صنعت رو به زوال رونق‌زا قابل بازنگری است.

۴- سازمان گردشگری می‌تواند با تهیه و تدوین ضوابط قانونمند پس از جمع‌آوری و پردازش اطلاعات آماری از مراکز و پستانسلی‌های بالقوه گردشگری و ابداع

توریسم و در راستای مصون ماندن از تبعات سوء تأثیرپذیری و تقابل فرهنگ گردشگری که با ارزش‌های والای اسلامی در تضاد و مغایرت آشکار است به‌منظور یافتن راه‌حلهای مناسب و امکان‌پذیر برای شتاب بخشیدن به حرکت قرین به سکون این صنعت کم‌خرج و رونق‌زا مسؤولیت سنگینی را در مقابل معماران دوران‌دیش و آتیه‌نگر فرهنگ بالنده انقلاب اسلامی قرار داده است. از آنجایی که احیای صنعت گردشگری می‌تواند در کمک به رشد تولید ناخالص داخلی و توسعه پتانسیل‌های اشتغالزایی و ارتقاء سطح بهداشت عمومی و زیباسازی یکنواخت و همگون کشور و شناساندن سرزمین کهنسال و متمدن ایران اسلامی نقش در خور توجهی را ایفا کند، یادآوری نکات زیر در بازسازی ساختار صنعت توریسم در مین اسلامی خالی از فایده نیست:

۱- به‌منظور سازگارسازی صنعت گردشگری با فرهنگ ملی و مذهبی کشور،

اسلامی در خارج از کشور در بسترسازی و پایداری چنین پروژه‌ای حائز اهمیت است، لیکن تا چنین تفکری به صورت انعکاس نقطه نظرات مشترک کلیه وزارتخانه‌ها و سازمانهای متولی اشتغال کشور در قالب یک دیدگاه اعتقادی در جهان‌بینی اقتصادی وزارت امور خارجه عینیت نیابد، به حرکتی نازا تبدیل شده و بارور نخواهد شد. از نتایج اثربخشی اعزام نیروی کار فنی ساده به کشورهای با دست‌مزد بالا نظیر ژاپن، ریشه‌کن شدن تسلسل و دور باطل فقر از خانواده‌های فقیر است مشروط بر آنکه بتوان با اتخاذ تدابیری در راستای جلوگیری از خدشه‌دار شدن شأن و اعتبار نظام اسلامی از اعزام نیروهای ناهنجار جلوگیری نمود.

د) افزایش نرخ سپرده‌های بانکی: اقتصاددانان بر این عقیده‌اند که فرمول کلی نرخ سپرده‌های بانکی در هر کشور با تفاوت‌های اندک برابر است با نرخ تورم سالانه به اضافه نرخ رشد اقتصادی. فرضاً چنانچه نرخ تورم برابر ۳۰ درصد و نرخ رشد اقتصادی ۵ درصد باشد، نرخ سپرده‌های بانکی معادل ۳۵ درصد برآورد می‌گردد.

نرخ سپرده‌های بانکی =
نرخ رشد اقتصادی + نرخ تورم

در جمهوری اسلامی از آنجایی که بخش اعظم و قابل توجهی از سپرده‌های مردمی در بانکها در اختیار سازمانها و مؤسسات وابسته به دولت قرار می‌گیرد، برنامه‌ریزان اقتصادی کشور از بیم مواجه شدن با کسری بودجه در ارتباط با پرداخت بهره مطابق فرمول یاد شده تمایل چندانی به اجرای چنین سناریوی نشان نمی‌دهند که تبعات جبران‌ناپذیر آن به صورت ظهور و بروز پدیده‌های زیر قابل دقت و بررسی

است:

۱- افسار کم‌درآمد کارگری و کارمندی که با چنگ و دندان سپرده‌های ناچیز و اندک خود را به عنوان کمک معاش در اختیار بانکها قرار می‌دهند، به علت رشد سرسام‌آور نرخ تورم در مقایسه با نرخ بهره‌های بانکی ظرف مدت کوتاهی ارزش واقعی سپرده‌ها و قدرت خرید صاحبان پس‌اندازها را کاهش داده و سرمایه‌اندک آنها را مستهلک می‌گرداند.

۲- در درازمدت پولهای سرگردان جامعه که می‌تواند از طریق شبکه‌های بانکی با نرخهای عادلانه در اختیار شرکتهای سرمایه‌گذار فراگیر ملی منطقه‌ای برای اجرای پروژه‌های بزرگ و زیرساختهای هر استان تحت نظارت و هدایت عالی استانداران قرار گرفته و به آفرینش پتانسیلهای اشتغالی هر استان کمک شایانی نماید، در قالب مشاغل کاذب خدماتی و بورس‌بازی و احتکار کالاها به جریان افتاده و علاوه بر عقیم کردن بعد اشتغالی سرمایه‌های سرگردان؛ تورم لجام‌گسیخته جامعه به‌ویژه در بعد مسکن و زمین را دامن زده و موجب می‌گردد که عده‌ای قطاع‌الطریق اقتصادی یک شبه به قیمت نابودی طبقات شریف و زحمتکش جامعه به ثروتهای بادآورده آنچنانی دست یابند.

۶- معکوس نمودن روند مهاجرت داخلی

فقر و بیکاری در مهاجرت‌های اجباری درون مرزی و رشد ناهمگون و بادکنکی شهرهای بزرگ در طول ۲ دهه گذشته اثرات منفی و زیانبار خود را در ابعاد گوناگون زندگی شهری و روستایی به‌گونه فلج‌کننده و انفجارآمیز به جا گذاشته و شایسته است در راستای ترمیم ساختار جمعیتی شهرهای

بزرگ و رونق بخشیدن به مناطق دورافتاده و کم‌جمعیت کشور با اتخاذ سیاستهای نقش‌آفرین گامهای مؤثری برداشت:

۱- سیاست توسعه و گسترش فزاینده واحدهای صنعتی، کشاورزی و تبدیلی در مناطق دورافتاده و در جوار شهرهای کوچک، روستاها و دهستانهای بزرگ.

۲- بازسازی و توسعه شبکه راههای روستایی، شبکه مخابراتی، آبرسانی و گازرسانی مناطق محروم و دورافتاده.

۳- احیا و گسترش صنایع دستی در روستاها و مناطق دورافتاده.

۴- توسعه شبکه تأمین اجتماعی در روستاها و مناطق دورافتاده.

۷- جایگزینی کارگران خارجی

جایگزینی کارگران خارجی علاوه بر آزاد نمودن سهم قابل توجهی از فرصتهای شغلی در بخشهای ساختمان‌سازی و واحدهای کوچک صنعتی، اثربخشی مفیدی در افزایش حقوق و بالا رفتن قدرت خرید و فقرزدایی از خانواده‌های کارگری ساده روزمزد داخلی را به همراه خواهد داشت.

۸- اجرای آیین‌نامه کارهای سخت

وزیان آور

اجرای آیین‌نامه کارهای سخت و زیان‌آور در کارخانجات شمول قانون به‌علت کاهش ساعت کار از ۸ به ۶ ساعت در روز منجر به ۴ شیفته شدن این قبیل واحدها خواهد شد که تأمین نیروی کار مورد نیاز در نوبت چهارم فضای اشتغالی کشور را برای پذیرش جویندگان کار افزایش خواهد داد.